

קונטרס

טעם זקנים

שיחות התחזקות בעבודת השם
ע"ד הסלולה של
רביה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע
מאת הרה"ח
ר' לוי יצחק בענדער ז"ל
מתובל בסיפורי עובדות מאנ"ש מדורות הקודמים
מתורגם ללשון הקודש

מח

מכון
טעם
זקנים
שיחיוו ש"י
רבי לוי יצחק בנדר ז"ל

תוכן השיעור

אזכרה נגינתי בלילה
הניגון עמו יכבוש משיח את העולם!
שיר חדש אשירה לך
העשיר והקלייזמר
לקחתי אותו לחתן – לא לחסיד
יחוסו של רבי אברהם שטרנהארין

הריקודים של ר' אהרן קיבליטשער!
עבודת הקודש במילתא דבריחותא
ר' משה אהרן הכהן האלברסברג
תאוות ממון גרועה מהכל
אל תרמה עצמך
'אוי לו למי שהעולם מטעים בו'
ביטול המדמה על ידי שמחה!

קונטרס מ"ח מתורגם מקונטרס ע"ו באידיש

©

הערות והארות מתקבלות בחפץ לב, נא להתקשר אל:

יוסף מענדל האס, מאנסי ארה"ב

(מארה"ק: 0722-573-456) 1-845-200-0443

לקבלת הקונטרס וכן ההקלטה (MP3) של השיעור, יש לפנות דרך האימייל:

Rlyb148@gmail.com

לתרומות והפצה בלבד:

bn5710048@gmail.com 0548432460

פרשת שלח תשל"ה

(טייפ מס' 85)

הריקודים של ר' אהרן קיבליטשער!

(ר' משה ביננשטוק: חמ"ך ר' אהרן קיבליטשער היה נוהג לרקוד או מה?) ריקודיו היו עם איזה טעם מסוג אחר! חמי היה רוקד עם כוחות שמיימים! רבי אברהם ר' נחמן'ס היה נוסע לקיבליטש במיוחד על מנת שחמי ישמחו!

נו, עבודתו היתה מופלאה, הוא היה עובד השם נפלא! והחיוך שלו – אדם שראה זאת במו עיניו ראה מילתא דשטותא מהי!

וכאן – למרבה הצער – רוצים לעשות ליצנות... 'לא באלה חלק יעקב'!
לא לזה התכוון הרבי!

בתורה י' אומר הרבי*: "מה שְׁהֵעוֹלָם רְחוּקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאֵינָם מִתְקַרְבִּים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הוּא רַק מִחֲמַת שְׂאִין לָהֶם יְשׁוּב־הַדַּעַת. מִמִּשִּׁיךְ הַרְבֵּי

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

* וז"ל שם: מה שְׁהֵעוֹלָם רְחוּקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאֵינָם מִתְקַרְבִּים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הוּא רַק מִחֲמַת שְׂאִין לָהֶם יְשׁוּב־הַדַּעַת, וְאֵינָם מִיִּשְׁבִּין עֲצָמָן. וְהַעֲקָר - לְהַשְׁתַּדֵּל לְיִשְׁבַּ עֲצָמוֹ הַיָּטֵב, מֵהַתְּכַלִּית מְכַל הַתְּאֻוֹת וּמְכַל עֲנִינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, הֵן תְּאֻוֹת הַנִּכְנָסוֹת לַגּוּף, הֵן תְּאֻוֹת שְׁחוּץ לַגּוּף, כְּגוֹן כְּבוֹד, וְאֵז

ואומר: "אף דע, שעל-ידי מרה-שחורה אי אפשר להנהיג את המח כרצונו, ועל-פן קשה לו לישוב דעתו. רק על-ידי השמחה יוכל להנהיג המח כרצונו, ויוכל לישוב דעתו, פי שמחה הוא עולם החרות, בבחינת: "פי בשמחה תצאו", שעל-ידי שמחה נעשין בן-חורין ויוצאין מן הגלות".

"ולבוא לשמחה הוא על-ידי מה שמוצא בעצמו איזה נקדה טובה על-פניו, כמבאר על פסוק: "אזמרה לאלקי בעודי" – על ידי זה יבוא לשמחה!

עבודת הקודש במילתא דבריחותא

הגמרא מספרת הרי על רבינו הקדוש, שמעולם לא הראה פנים שוחקות². כשערך סעודה לנישואי בנו, ציוה שלא להזמין את בר קפרא לסעודה, (משום שבר קפרא בדחן היה ורבינו הקדוש חשש שמה יביאנו לידי שחוק).

הלך בר קפרא וכתב על הדלת³... ולמחרת כבר הזמינו רבינו הקדוש לסעודה. משהגישו המאכלים, החל בר קפרא לומר כל כך הרבה מילתא

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

בדאי ישוב אל ה'. אף דע, שעל-ידי מרה-שחורה אי אפשר להנהיג את המח כרצונו, ועל-פן קשה לו לישוב דעתו. רק על-ידי השמחה יוכל להנהיג המח כרצונו, ויוכל לישוב דעתו וכו'... ולבוא לשמחה הוא על-ידי מה שמוצא בעצמו איזה נקדה טובה על-פניו, כמבאר על פסוק: "אזמרה לאלקי בעודי" (בלקוטי הראשון, פסימן רפב), עין שם. ועל-כל-פנים יש לו לשמח במה שזכה להיות מזרע ישראל, שלא עשני גוי... וגם למעלה נעשה מזה יחוד גדול על-ידי בדיחא דעתה!
² נדרים ג' ע"ב.

³ כך היא הגירסא במדרש רבה, ויקרא כח, ב, וז"ל שם: "רבי שמעון ברבי נסב איתתא, צווח רבי לכל רבנן, ולא צווח לבר קפרא. כתב ליה על תרע ביתיה: אחר שמחתך אתה מאית, מה יתרון לשמחתך. נפק רבי, אסתכל ביה, אמר: מאן הוא דין דלא צווחינן ליה דכתיב אלין מילין? אמרו ליה: בר קפרא!

פרשת שלח תשל"ה

דבדיחותא, עד שכל המאכלים נותרו על מקומם, הציבור לא טעם מהם. ורבינו הקדוש לא הבין מדוע הציבור לא אוכל, ושאל למשמשיו לפשר הדבר. השיבוהו: 'יש כאן אחד זקן שאומר כל כך הרבה מילתא דבדיחותא עד שאף אחד לא אוכל וכל המאכלים מתקררים'.

שאל רבינו הקדוש לבר קפרא: 'מדוע הנך עושה זאת?', השיב בר קפרא: 'כדי לגלות דעתי שקפדתי אמש לא היתה בגלל שלא הוזמנתי לסעודה, אלא בגלל שרצוני להיות בצותא חדא עם בני החבורה'.

לאחר מכן שאל בר קפרא לרבי: 'מאי תועבה וכו'? ובסוף דבריו אמר לרבינו הקדוש: 'אחרי שתרקוד אשיב לך' (עיין תוכן הדברים בהערה למטה¹).

הערות ומראי מקומות

אמר, למחר אנא עביד אריסטון בגופיה, עביד אריסטון, וצווח ליה, כיון דעלון אורחין, יתבין למיגס, כיון דהוה מגיסא, עליל. הוה אמר עליה תלת מאוון דמתלין על הדין תעלה, והוי צנין ולא טעמין אורחין כלום. אמר רבי למשמשנוי: למה מגוסיא נפקין ולא מטעמין? אמרין ליה: אית תמן חד גבר סב, וכיון דמגוסי עליל - הוה אמר תלת מאוון דמתלין על הדין תעלה - והוא צנין. סליק רבי לגביה, א"ל, בגין מה את לא תשבוק אריסיא דיגסון? אמר דלא תימר למיגס אתיתי, אלא על דלא צווחת יתי עם חבירי!", עכ"ל.

¹ עי"ש בגמ' נדרים נ"א., וז"ל שם: בן אלעזר - חתניה דרבי הוה, וְעָשִׂיר גָּדוֹל הָיָה, [אֲזַמְנִיָּה] לְבִי הַלּוּלָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר רַבִּי. אָמַר לִיָּה בַר - קַפְרָא לְרַבִּי, מָאִי, (ויקרא כ) "תועבה"? כָּל דְּאָמַר לִיָּה רַבִּי דְּהָכִי הוּא "תועבה", אַקְשִׁיָּה בַר - קַפְרָא, אָמַר לִיָּה (רבי), פְּרִישׁ אָתָּה. אָמַר לִיָּה, תִּיתִי דְּבִיתָהּ, תְּרַמִּי לִי נְטִילָא! אַתְיָא, רַמִּיא לִיָּה. אָמַר לִיָּה לְרַבִּי, קוּם רְקוּד לִי וְאוּמַר לָךְ... הָכִי אָמַר רַחֲמָנָא, "תועבה" - תּוֹעֵבָה אַתָּה בָּהּ. לְפָסָא אַחֲרִינָא, אָמַר לִיָּה, מָאִי (שם יח) "תָּבֵל"? אָמַר לִיָּה כְּעֵנִינָא קַדְמָאָה. אָמַר לִיָּה, עָבִיד לִי דְאִימַר לָךְ. עָבִיד, אָמַר לִיָּה, "תָּבֵל הוּא" - תָּבֵלִין יֵשׁ בָּהּ? מִי שְׁנִיא הָדָא בִּיאָה מְכַלְהוֹן בִּיאוֹת? וּמָאִי (שם ט) "זָמָה"? אָמַר לִיָּה, עָבִיד וְכוּ' אָמַר לִיָּה, זֶה מָה הִיא? וְכוּ'.

הגמרא בנדרים אומרת^ה, שרבינו הקדוש ביקש שבר קפרא לא יאמר מילתא דבדיחותא. רבינו הקדוש, בהראותו פנים שוחקות עורר בזה דין, כך אומרת הגמרא בנדרים.

'שמחה' זה דבר גדול^ו, אלא מאי? גם בשמחה הענין הוא כזה; חברים שאוחזים עצמם יחדיו יכולים לשמח עצמם מידי פעם, זה נקרא מילתא דבדיחותא! אולם יש דברים שאך... אחרי מילתא דבדיחותא צריך לקרות משהו; אחרי שנאמרו פרקי מילתא דבדיחותא החלו ללמוד, החלו לדבר השגות אלוקות!^ז

הערות ומראי מקומות

^ה וז"ל שם: רבי עבד ליה הלולא לרבי שמעון בר ריה, (ולא אומניה לבר - קפרא), כתב על בית גננא, עשרים וארבעה אלפין רבואין דינרין נפקי על בית גננא דין, ולא אומניה לבר - קפרא. אמר (להוין) [ליה], אם לעובדי רצונו כך, לעושי רצונו על אחת כמה וכמה? אומניה. אמר, לעושי רצונו - בעולם הזה כך, לעולם הבא על אחת כמה וכמה? יומא דמחיה ביה רבי, אתיא פורענותא בעלמא. אמר ליה לבר - קפרא, לא תבדחן, ויהיבנא לך ארבעין גריוי חיטי וכו'... אחריו רבי. אמר ליה, לאו אזהרתך דלא תבדחן? אמר ליה, חיטי דרשינן קא נסיבנא. אמר לה בר - קפרא לברתיה דרבי, למחר שתינא חמרא ברקידא דאבוך, ובקורקני דאמך:

^ו עי' ליקו"מ תנ" כ"ד, וז"ל שם: מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד! ולהתגבר להרחיק העצבות והמרה שחרה בכל כחו. ובהמשך כתב שם: והכלל, שצריך להתגבר מאד בכל הכחות, להיות אך שמח תמיד. כי טבע האדם - למשוך עצמו למרה שחרה ועצבות מחמת פגעי ומקרי הזמן, וכל אדם מלא יסורים, על-כן צריך להכריח את עצמו בכח גדול להיות בשמחה תמיד ולשמח את עצמו בכל אשר יוכל, ואפלו במלי דשטותא!

^ז עי' זוה"ק תזריע, דף מז:

כשרואים אחרי המילתא דבדיחותא שהמח מתרומם קצת והאדם יכול לבוא לישוב הדעת - זה נקרא מילתא דבדיחותא", אחרת זה פשוט ליצנות.

הרבי אומר הרי"ט: "עיקר הטומאה ופתח הטומאה הוא ליצנות!". מה זה מילתא דבדיחותא? ליצנות! זהו 'פתח הטומאה', 'תחילתן יסורין וסופן כליה'.

כיצד אפשר לומר שמילתא דבדיחותא פירושו ליצנות - לומר בדיחות? וכי זה נקרא 'מילתא דבדיחותא'?! הלא זה ליצנות!

הערות ומראי מקומות

" עי' בליקו"ה נפילת אפים ה"ד, אות ה', וזל"ק: וזהו הענין מה שהיו נוהגין כל הצדיקים הגדולים המפרסמים שהיו בימינו שעל-פי רב היה להם אנשים שהיו כמו בדחנים, והיו עושים לפנים כל מיני צחוק ושטות כמפרסם והכל בשביל שמחה, כי אין דבר מזיק לעבודת ה' כמו העצבות, פמובא בכל הספרים הקדושים ומגדל מרידת וצרות הגלות המר הזה בגוף ונפש וממון אי אפשר להיות בשמחה כי אם על-ידי מילי דשטותא דיקא כנ"ל. וזה בחינת מילי דבדיחותא שהיו נוהגים התנאים ואמוראים הקדושים קדם הלמוד כדי לבא לשמחה על-ידי מילי דבדיחותא שהם מילי דשטותא דיקא. וזהו בחינת מה שכתוב בזהר הקדוש (ויקרא דף מז), שרב המנונא סבא הוה מסדר קמי חבריא פרקא דמילי דשטותא, הינו כנ"ל. ושם בהמשך כתב: ועל-פן מחמת שעכשיו השמחה בגלות היא מלבשת במלין דעלמא שהם מלין דשטותא על-כן מי שרוצה לבוא לשמחה לשמח בקדשת יתדותו במה שזכה להיות מזרע ישראל ולא עשני גוי אי אפשר לבא לשמחה כי אם על-ידי מילי דשטותא דיקא! כי לשם נפלה השמחה מחמת גלות השכינה שהוא שמחתן של ישראל כנ"ל ועל-כן איש הישראלי בשמשמח את עצמו על-ידי מילי דשטותא אזי נעשה מזה תקון גדול בחינת עלית ניצוצי השכינה מגלותה! עיי"ש עוד בפנים.

ט עי' אוצר היראה, ערך 'ליצנות': "אמר המעתיק: שמעתי משם בעל המחבר ספר 'לקוטי-הלכות' ז"ל שאמר בעל-פה: שעקר הטמאה ופתח הטמאה הוא ליצנות, ואסמכה אדברי רבותינו ז"ל שאמרו (במס' יומא לח, ב): הבא לטמא פותחין לו, שנאמר: "אם ללצים הוא יליץ" וכו', השם יצילנו!
' לשון הגמ' ע"ז י"ח:

בדבר זה בעצמו יש 'עבודה' – בענין של מילתא דבדיחותא; הלא רואים שגם חז"ל דיברו ממילתא דבדיחותא, מ'הני תרי בדחני' שזכו על ידי עבודתם להיות בני עולם הבא^א!

לפעמים כשהצדיק שרוי במוחיך דקטנות אזי על ידי מילתא דבדיחותא מרוממים מוחו, ונעשה עי"ז המתקת הדינים נפלאה! זהו דבר גדול וחשוב! אולם שאדם פשוט יעשה כמותם?! וכי אני עושה באמת רק במידה הראויה?! אנשים כערכנו אינם יודעים לעשות כמעשיהם!

ביכולתנו לקיים את הנאמר בתורה י', "ולבוא לשמחה" על ידי התורה "אזמרה לאלוקי בעודי!".

ר' משה אהרן הכהן האלברסברג

(ר' נחמן בורשטיין: ר' משה אהרן הכהן^ב, מהעיר חולון, בכל פעם שהיה נכנס לבית הכנסת, היה תופס מאן דהו – הראשון שנזדמן לפניו; לפעמים תפס אותי, לפעמים את ר' שמואל שפירא, פעם את זה, ופעם את זה, ופצח בריקוד, הוא לא הרפה, חמש/עשר דקות ברציפות. הוא החל לזמר ניגון כלשהו ורקד ללא הפוגה!) כן כן, במלמחת העולם השניה היה גנרל בצבא הפולני. אחרי עלותו לארץ הקודש התגורר בעיר חולון, ובפטירתו הספידו הרב מחולון. הלוויתו התקיימה בבני ברק ונוכחתי בה.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^א עי' גמ' תענית כב.

^ב ר' משה אהרן הכהן האלבערסבערג מלובלין, ניץ ונכד להחזוה זי"ע, לא זכה לזש"ק. נפטר ביום י"ז באלול תשכ"ב ונטמן בבית הקברות שומרי שבת בבני ברק.

ט פרשת שלח תשל"ה

הוא פעל שם גדולות ונצורות, הוא ערך נסיעות במטרה להשיג לעוד יהודים ציצית ותפילין. כמו כן מל מאות ילדים.

(ר' נחמן: הוא עצמו היה מוהל?) לא, כשנפגש עם ילדים שאינם מהולים, היה משיג כסף ונותן למוהלים, ובזכותו נכנסו בבריתו של אברהם אבינו הרבה מאד ילדי ישראל, מאות ילדי ישראל נימולו בזכותו!

הוא ציוה שיכניסו לקברו שמות הילדים שנימולו בזכותו.

רבה של העיר חולון אמר דברי הספר לזכרו - רבה של חולון היה יהודי כשר - הוא בכה ואמר: 'בוש אנכי מפני יהודי זה אשר נהג לבוא לבית הכנסת מידי יום לפנות בוקר ולרחוץ פניו בדמעות - ר' משה אהרן היה שופך דמעות כמים מידי יום לפנות בוקר בבית הכנסת! היכן רואים היום יהודים כאלו? אני עושה זאת? מי עושה זאת?! מידי יום להיות הראשון בבית הכנסת ולשפוך דמעות כמים! היה זה הספד... 'בוש אנכי מפני יהודי זה!'

אביו של ר' משה אהרן טמון כאן בירושלים. משה אהרן היה בעל תשובה, היה אתו סיפור שלם, שהרי לפני כן היה רחוק מאד מיהדות. על ידי מה התקרב אינני יודע, אני רק יודע שהוא היה רחוק מאד מיהדות, ואחר כך שב בתשובה ונהיה חסיד ברסלב.

הוא כל כך התרחק עד שאביו לא רצה להכירו עוד, אביו הפקירו לגמרי כאילו איננו בנו - כל כך רחוק היה.

אביו היה יהודי ירא שמים, ולא ידע שבנו שב בתשובה. כשאביו היה עדין בין החיים בנו היה רחוק מאד, וכעבור זמן התקרב על ידי אחד מאנשי

שלומינו. עיר מוצאו היתה לובלין. אה! כל כך הרבה דמעות היה נותן להשם יתברך, כל כך הרבה דמעות!

שנה אחת השתתף ר' משה אהרן בקיבוץ כאן בירושלים, ומאחר ולא היה לי את מי להגיש לפני התיבה עד 'המלך', אמרתי לו שיגש הוא. אוי כמה דמעות הוא שפך... וה'נשמת' - 'נשמת כל חי' עם דמעות כאלו... כולם הסכימו פה אחד ואמרו כי נשמת כזה לא שמעו מעולם! הוא הוריד נשמת... ועד שהגיע ל'המלך'... אה!

הוא טעם, הוא טעם מהמטעמים, מהמאכלים, מה'קעך'²³; ב'קעך' מתבשלים מאכלים, והוא זכה לטעום מאלו המאכלים!

בסיפורי מעשיות אומר הרבי, שסגולת המאכלים הללו לבטל תאות הממון. אולם האמת היא שגם שאר התאוות בטלות על ידי המאכלים. אמנם הרבי מדבר רק מתאות הממון שמתבטלת על ידי המאכלים, וכל הטועם מהם הופך להיות שונא בצע. אולם נראה לומר שגם את שאר התאוות מתחילים לשנוא - כשטועמים מהמאכלים!

(לשון הרבי בסיפורי מעשיות - מעשה י"ב): **יְעוֹד מִן הַצֵּד יֵשׁ עוֹד דְּרָךְ אַחַר - אֹמֵר הַרְבִּי - וּבָאִים בְּאוֹתוֹ הַדְּרָךְ אֶל מְקוֹם, הַנִּקְרָא קֵעָף (הִינּוּ בֵּית הַבְּשׂוּל). וְשֵׁם**

הערות ומראי מקומות

²³ ע"פ ספה"ק סיפורי מעשיות, מעשה י"ב - מהבעל תפילה, עי"ש.

²⁴ וז"ל שם: און ווי'דער פון דער זייט איז נאך פארהאנדין א וועג. קומט מען מיט דעם וועג צו אין אָרט וואס ס'ע הייסט קעף. און דאָרט אין דער קעף איז פארהאנדין אלירליי מאַכלים. און אין דער קעף איז קיין שום פיייער ניט פארהאנדין. נאר די מאַכלים ווערין גיקאכט דאָך דעם באַרג פון פיייער הַנִּל און דער באַרג פון פיייער איז פון דאָרט זיייער ווייט. נאר ס'ע גייען שטעשקיס און אזו ווי רינגוויס פון דעם באַרג פון פיייער צו דער קעף. און דאָך דעם ווערין גיקאכט אַלע מאַכלים הַנִּל.

פרשת שלח תשל"ה

יא

באותו הקעף יש כל מיני מאכלים. ובאותו הקעף אין שום אש כלל, רק המאכלים מתבשלים על-ידי הָהָר שֶׁל אֵשׁ הַנֵּ"ל. וְהָהָר שֶׁל אֵשׁ הוּא רְחוּק מִשֵּׁם הָרִבָּה, רק שהולכים שבילים וצנורות מן הָהָר שֶׁל אֵשׁ אֶל הַקַּעֵף הַנֵּ"ל, ועל-ידי־זֶה מתבשלים שם כל המאכלים הַנֵּ"ל... אחר־כֵּן פְּשַׁתֵּן לָהֶם מִן הַמֵּאֲכָלִים הַנֵּ"ל בְּוַדַּאי יִשְׁלִיכוּ תַּאֲוָה זוֹ שֶׁל מִמּוֹן. אנשי שלומינו היו אומרים: 'אחד ששונא בצע שונא ממילא גם שאר תאוות!'.

הסיבה שהרבי אומר שעל ידי טעימה מהמאכלים משליכים תאוה זו של ממון, (ואינו מדבר משאר תאוות), היא משום שמשאר התאוות אפשר לצאת, (גם בלי הדרך של החרב), אולם מתאוות הממון אי אפשר לצאת כי אם על ידי הדרך הַנֵּ"ל. נמצא שלצאת מתאוות ממון אפשר רק על ידי הדרך של החרב, אבל אין ספק שדרך זו מבטלת גם שאר תאוות.

אלו הם סגולות מאכליו של הרבי – כשטועמים מאלו המאכלים (עצותיו ותרותיו) הופכים להיות שונאי בצע !

תאוות ממון גרועה מהכל

(ר' נתן אנשין: מדוע תאוות ממון גרועה מהכל?) משום שהיא גוזלת הזמן !

שאר תאוות אינם גוזלות זמן, שארי תאוות כמה זמן הם כבר גוזלים? אבל תאוות ממון גוזלת את כל הזמן !

הרבי אומר באמת, שאנשי המדינה ענו לאנשים שדיברו עמם: 'וְיִתֵּר מִזֶּה אֵין לִי פְּנָאֵי כָּלֵל לְדַבֵּר עִמָּךְ... הַיּוֹת שְׁאַנְחֵנוּ כְּלָנוּ מוֹכֻנִים עֲתָה לְעַקֵּר מִן הַמְּדִינָה לִילָךְ לְמְדִינָה אַחֲרַת בְּאֶשֶׁר שְׂרָאִינוּ שְׁעַקֵּר הַתְּכָלִית הוּא רַק הַמִּמּוֹן

על כן נסכם אצלנו, לילך למדינה ששם יכולין לעשות ממון. דהינו שיש שם עפר שעושין ממנה זהב וכסף, על כן אנו צריכים עתה לילך כלנו אל אותה המדינה".

רבי נתן כותב הרי"ט, שעונשו של הפוגם בברית הוא, שמפילים אותו לתאות ממון!

הלא כדברים האלה אומר הרבי גם בתורה כ"ג^{טו}: "ויאמר השמד", העונש הוא, הנפילה לתאות ממון, משום שעל ידי נפילה לתאות ממון אין בידו זמן לשוב בתשובה; אחד שיש לו רק תאות פגם הברית ואין לו תאות ממון – יש לו זמן לשוב בתשובה, אולם הנופל בתאות ממון אין לו זמן לשוב בתשובה.

הערות ומראי מקומות

^{טו} עי' ליקו"ה קידושין ה"ג, אות ג', וז"ל שם בא"ד: "וכשנזכר, חס ושלום, ונשתקע בתאות ממון אז חס ושלום, כמעט אפס תקנה להוציאו משם. וזהו בחינת מה שהבאתי לעיל דברי רבנו זכרוננו לברכה בהמעשה של הבעל תפלה שאמר: שמי שנופל לתאות ממון אי אפשר להוציאו משם, ומכל התאות יכולין להוציא, אפלו מתאות נאוף, חוץ מתאנה זאת של ממון, ובזה גרוע תאות ממון גם מתאות נאוף, כי תאות ממון היא עקר הנפילה של האדם שבא לו על ידי תאות נאוף, הינו מי שלא התגבר על יצרו ופגם בתאות נאוף, אזי עברה גוררת עברה, וכשאינו זוכה להתגבר לשוב אזי מפילין אותו נפילה גדולה, דהינו שמפילין אותו לתאות ממון, ונופל עליו על הפרנסה ורבוי הצטרכותו, ובאין עליו טרדות גדולות ויגיעות רבות ודאגות עצומות וכעס ומכאובות ובלבולים רבים בענין הממון... ואז כשנטרד בתאות ממון אז אי אפשר להוציאו משם עוד כי אם על ידי הדרך שיש להגבור הנ"ל אם יזכה להתקרב לצדיק גדול ונורא כזה שידע מהדרך הזה!! "עכ"ל.

^{טז} שם באות ג': וזהו (דברים ל"ג): "ויגרש מפניך אויב", מפניך דקדשה, "ויאמר השמד" לשון שמד, לשון עבודה זרה, הינו תאות ממון! כי כל ישראל נקראים צדיקים, על שם הברית. ובשביל זה, כשמגרש מפניהם דקדשה, את האויב, הוא מפיל אותם האויבים, בפנים דסטרא אחרא, הינו השמד:

פרשת שלח תשל"ה יג

בתורה כ"ג אומר הרבי": "פי כל עבודות זרות תחובים בממון. ובשביל זה ממון עם אותיותיו גימטריא ק"ם, כנגד ק"ם קלין, שהשכינה צוחת: 'קלני מראשי! קלני מזרועי! על אלו הנופלים בתאות ממון, שהם עבודה זרה כלולים מעבודות זרות של שבעים אמות".

לכן באמת, בגלל שתאות ממון; יש דיבור מרבי אברהם ר' נחמן'ס, כשהבעל דבר רוצה ליטול מהאדם את זמנו, אזי אומר לו: 'אני אתן לך כסף בעד הזמן שתתן לי'. נו, עבור בצע כסף מוכן האדם להקדיש את זמנו. אך כעבור זמן נוטל ממנו היצר את כל כספו, והאדם נותר ריקן מכל וכל - בלי כסף ובלי כלום!

תחילה נותן לו הבעל דבר כסף בעד הזמן, שכן הוא יודע שהאדם לא יבזבז את זמנו לריק, אולם כעבור זמן נוטל ממנו את כספו בחזרה, והאדם נותר קרח בלי כסף ובלי זמן, אוי...!

(ר' נחמן: כמדומני, מובא בשם הבעל שם טוב^י, על הפסוק: 'הצילני מדמים אלקים' - הצילני ש'הדמים' לא ייחשבו בעיני 'אלקים', שהכסף לא יהיה חשוב בעיני כאלקים.) לעשות מהכסף עבודה זרה, כן כן.

כשהבעל תפילה ענה ואמר^ט: "שהוא מתירא שלא יתעו יותר ויותר. אחר-כך נשמע שעשו לעצמן אלקות, כנ"ל. ענה ואמר הבעל-תפלה הנ"ל, שעל

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^י עי"ש אות א': "פי כל עבודות זרות תחובים בממון! ובשביל זה ממון עם אותיותיו גימטריא ק"ם, כנגד ק"ם קלין, שהשכינה צוחת: 'קלני מראשי! קלני מזרועי! (סנהדרין מ"ו) על אלו הנופלים בתאות ממון, שהם עבודה זרה כלולים מעבודות זרות של שבעים אמות".

^י עי' באר מים חיים - בראד; מידות הקדושה, פ"ד. ובאילנא דחיים, אור הנר; ענינים נוראים, ד"ה: 'בשם'.

^ט עי"ש בהמשך המעשה, וז"ל שם: "האט זיך דער בעל תפלה אנגירופין ער האט מורא אז זיי זאלין

דָּבָר זֶה הָיָה מִתְּיָרָא וְדוּאָג מִתְּחֵלָה". מדוע? משום שכל זמן שמדובר במינוי לשר, אזי אפילו אם ימונה לשר חשוב מאד, הרי שתמיד יהיה כח עליון ממנו, אולם אחרי שנעשה אלוקות, כבר אין כח עליון ממנו.

כל זמן שיש כח עליון ממנו, עדיין יש סיכוי שהוא יתפעל גם מהבעל תפילה, אבל מי שהוא אלוך – כבר אין כח עליון ממנו, וממילא מוכרחים להשתמש עם הכח של הגיבור ובדרך של החרב! זו כבר דרך אחרת!

זוהי הנקודה: כשאני עושה מהכסף אלוקות אני מייחס לכסף את הכוחות הכי גדולים ועליונים. (ר' נחמן: על זה ענה הבעל תפילה ואמר: "שֶׁעַל דְּבָר זֶה הָיָה מִתְּיָרָא וְדוּאָג מִתְּחֵלָה!".) "עַל דְּבָר זֶה הָיָה מִתְּיָרָא וְדוּאָג מִתְּחֵלָה!".

אל תרמה עצמך

ודבר זה נראה בחוש, כל בילבולי הדעת שיש לאדם; הלא יש להבין מה הפירוש של 'תאות ממון'? הלא האדם מוכרח להשיא את צאצאיו, לשלם שכר לימוד עבורם – מהי איפה כוונת הרבי כשמדבר מתאות ממון?.

בזמנו דיברו על כך והסבירו: לדוגמא, אדם שיש לו סכסוך כלשהו בעניני ממון, אך בשעה שעומד להתפלל שמונה עשרה הסכסוך אינו מבלבלו, אין לו שום בלבולים – זהו סימן שהסכסוך אינו בגדר 'תאוה' אצלו. אולם אדם

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

ניט נאך מער פאר פירט ווערין ווייטער. דער נאך האט מען דאס גיהערט אז זיי האבין זיך שוין גימאכט גאטין (פנ"ל). האט זיך דער בעל תפלה אנגירופין: האט דאס האב איך גימיינט, דערפאר האב איך מורא גיהאט! (דהיינו דאס וואס ער פלעגט אלץ זאגן ער האט מורא זיי זאלין ניט נאך ארגער פארפירט ווערין האט ער דאס גימיינט).

שהסכסוך מפריע לו עד שאינו מצליח להתפלל וללמוד כראוי, הדבר כל כך מפריע לו - זה נכנס כבר בגדר תאות ממון.

האדם יכול לרמות את עצמו: 'לשם מה אני זקוק לכסף?!'; הוא עני מרוד שאין לו מה לאכול, וכל מאכלו מסתכם בלחם צר ומים לחץ, ובכך מדמה בנפשו שכבר שיבר תאות אכילה, אולם למחרת כשיגישו לפניו ארוחת בוקר דשנה, או אז יאכל כדבעי, אך משאין לו, חושב הוא שכבר שיבר תאות אכילה - אדם כזה מרמה את עצמו.

אדם שאינו בקו הבריאות ומתקשה לישון יכול לרמות עצמו שכבר שבר תאות שינה, שהרי קשה לו לישון. אולם למחרת כשהוא כבר בריא אז הוא ישן... האדם זקוק לרחמי שמים מרובים, שלא ירמה עצמו.

יש לפעמים 'שהתאוות משליכות אותי' - זה לא 'שאני משליך את התאוות', אלא 'התאוות משליכות אותי', וממילא נדמה לי שכבר שברתי אותם²...

הערות ומראי מקומות

² עי' שיחות הר"ן נ"ו: יש בני אדם שנגדמה עליהם שהם רחוקים מאיזה תאוות גדולות כגון מתאוות ממון וכיוצא בזה. דע שאף-על-פי-כן יכול להיות שהוא גרוע יותר מחברו שהוא משקע באותה התאוה, דהינו שיש לו איזה תאוה אחרת שהוא משקע בה כל-כך עד שאפלו תאוות ממון וכיוצא בזה שהיא תאוה גדולה מאד נתבטלה אצלו כנגד אותה התאוה, נמצא שהוא גרוע יותר כי הוא משקע כל-כך באיזה תאוה עד שאפלו תאוה גדולה של ממון וכיוצא נתבטל אצלו מחמת התאוה. ואפלו אם הייתה התאוה שהוא משקע בה קטנה מתאוה האחרת שהוא רחוק ממנה, עם כל זה אין נפקא מנה כלל מאחר שהוא משקע בה כל-כך עד שתאוה גדולה נתבטל אצלו על-ידי-זה כנזכר לעיל.

מובא מהרבי ר' אלימלך מליז'ענסק: "אדם שמגיע לגיל זקנה ושיבה וקשה לו לישון, אזי נדמה לו ששבר תאות שינה; קשה לו לאכול וכו'. ונמצא שנפטר מ העולם בלא תשובה".

האדם צריך להיות מחושב בדעתו: 'היכן אני בעולם?'; השאלה 'היכן אני בעולם', אפילו אם בסופו של דבר אגלה שאכן אינני בסדר כל כך, אבל לפחות אדע זאת! לפחות לא אהיה 'עושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפנחס^{כא}' - זאת על כל פנים לא אעשה!

עצת ההתבודדות פועלת באדם בכמה מישורים: קודם כל היא פועלת שהאדם ישתנה לטובה. דבר שני, שלפחות אני יודע היכן אני בעולם, אני מכיר את עצמי, אני אוחז חשבון. איי השני חושב שאני... אבל אני הרי יודע מה שנעשה עימי.

'אוי לו למי שהעולם מטעים בו'

יש ווארט על המימרא: 'אוי לו למי שהעולם מטעים בו^{כב}' - שהעולם גורם לו לטעות - 'העולם מטעים בו'. מדוע כתוב 'מטעים', הלא היה צריך לכתוב 'טועים'? אלא הפשט הוא: שהעולם גורם לו לטעות בכך שכל

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^{כא} גמ' סוטה כב:

^{כב} מרגניתא דבי רב (דרבי מאיר)

פרשת שלח תשל"ה יז

העולם אוחזים ממנו, והוא אומר בלבו: 'אם כל העולם אוחזים ממני סימן שזוהי האמת'. נמצא שהעולם גורם לו להטעות עצמו!^כ

"ואפילו כל העולם כולו אומרים לך: 'צדיק אתה!' - היה בעיניך כרשע^כ". הוא מפורסם גדול, אומרים עליו שהוא צדיק גדול; אתה אל תטעה עצמך! 'העולם מטעים בו', גורמים לו לטעות בעצמו.

שהקדוש ברוך הוא יעזור, שנזכה לישוב הדעת באמת, ולבקש מהקדוש ברוך הוא באמת, שנזכה לא להטעות עצמנו!

הערות ומראי מקומות

^כ עי' בספה"ק אור המאיר פר' חוקת מש"ש: ונראה בדרך צחות, אשר בכאן מוסר השכל לאנשים המתנשאים ומתפארים לקרותם בשם רבי, כאשר נוהג עתה בדור הזה, רבים הם עמי הארץ אשר לא ידעו בין ימינם לשמאלם, ועם כל זה קונים שם לעצמם שם רבי, ובארתי מאמרם ז"ל (במרגניתא דר' מאיר), אוי לו למי שהעולם מטעים בו, ולכאורה הענין תמיה: וכי מה חטא זה שהעולם מטעים בו, ראוי להם' לשון ה'אוי', שהטעות נגד פניהם - לטעות באיש בער ולא ידע, אמנם האיש שהעולם טועים בו, נקה מעון ולא פעל שום רע בזה שהעולם בטעות, ולמה לקרות עליו: אוי? אמנם באמת ידע אנוש בנפשו, או צדיק גמור הוא או רשע, ואם כן מהראוי אפילו אלף אנשים שלא הריחו בו ואינם מכירים את מעשיו, ומשבחים אותו לקרותו בשם רבי, האמת שהטעות נגד פניהם, על כל פנים למה לו להתענג מזה, ונפשו יודעת מאוד ששקר ענו בפיהם, ואין האמת אתם, ואל יכנס הטעות בקרבו שראוי באמת לקרותו בשם רבי, ומי שנבער מדעת והעולם מכניסים בקרבו את הטעות, בודאי אוי לו ואוי לנפשו רעה, כי ידע אנוש בנפשו אם צדיק הוא או רשע, ולזה כיוונו רז"ל אוי לו שהעולם מטעים בו, פועל יוצא, כלומר מכניסים בקרבו את הטעות, והוא ידע האמת, ועם כל זה תועה מדרך השכל וקונה לעצמו שם רבי, ורצונו ליהנות עצה ממנו, וכל העולם יטריחו בשבילו במזון וכסות וכל צרכיותיו המרובים! עי"ש.

^כ עי' גמ' נדה ל': "ואפילו כל העולם כולו אומרים לך: 'צדיק אתה!' - היה בעיניך כרשע".

”את זה תקבלו ממני שלא תניחו עצמכם להטעות בזה העולם כ”! זהו מה שהרבי אמר^כ: ”כי העולם הזה מטעה אותנו לגמרי!” מה הפירוש ‘העולם הזה מטעה אותנו’? בדיוק מה שאנחנו מדברים עכשיו, שהעולם הזה מטעה! מאחר וכל העולם אוחזים ממך, נמצא שכל העולם מטעה אותך, העולם הזה מטעה לגמרי! די וועלט נארט אפ!

אתה בעצמך תחזיק חשבון, אל תתפעל כלל ממה שהעולם אומרים. כותבים עליך: ‘הצדיק, הקדוש, אספקלריא המאירה, מנורה הטהורה’ – אתה דע את האמת, תצחק מכל זה.

למעלה צוחקים מכל הדברים הללו, שכן עם מעט דיו – עם שוה פרוטה, יכולים לכתוב על האדם כל התארים והשבחים שבעולם...

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^כ עי' ליקו"ה אישות ה"ד, ל"ד: והשם יתברך בטובו וברחמי הקדים והודיע לנו על-ידי צדיקיו האמתיים, וגם הראה לנו בחוש למי שיש לו שכל מעט שהעולם הזה מלא יסורים, למען נדע לבלי להניח להטעות עצמנו, חס ושלום, כמו שאמר רבנו זכרנו לברכה בזה הלשון: את זה תקבלו ממני שלא תניחו עצמכם להטעות בזה העולם! כי העולם הזה מטעה אותנו לגמרי! כי אין גם אחד שיהיה סופו טוב מזה העולם וכו', וגם לאמות העולם צריכים להודיע זאת! וכו', עין שם.

^כ שיחות הר"ן נ"א: העולם הזה אינו כלום רק למשך אל התכלית הנצחית. ואין להסתפל אם יהיה לו מעות אם לאו. כי בין כך ובין כך יבלה ימיו בשוה. כי העולם הזה מטעה אותנו לגמרי, שמראה אל האדם פאלו הוא מרויח בכל פעם ובסוף אינו כלום. פאשר נראה בחוש ברב בני אדם שעוסקים ועובדים זמנים ושנים בסחורות ומשאומתן ולבסוף כשבאין לחשבון אין נשאר בידם כלום!

ביטול המדמה על ידי שמחה!

(שיעור בספה"ק ליקוטי מוהר"ן תורה נ"ד^י): וְלִהְיֶינֶעַ הַפֶּחַח הַמְדָמָה. כאן אנחנו אוחזים. אתמול למדנו שיש כח המדמה, שהאדם נדמה לו, כח הדמיון. הרבי נענה ואמר^כ: "צריכין לקרא לו ולכנות לו שם אחר, הינו להבעל דבר והיצר הרע צריכין לקרות אותו בשם אחר, דהינו שלא לקרותו עוד בשם יצר הרע, רק בשם כח המדמה!". שכן כח המדמה יכול להכניס דברים מאוסים ביותר – נדמה לו!

הערות ומראי מקומות

^י וְלִהְיֶינֶעַ הַפֶּחַח הַמְדָמָה, הוא על-ידי בחינת יד, בחינת (הושע י"ב): "בֵּיד הַנְּבִיאִים אֲדָמָה". וְיָד, הינו בחינת שמחה, בחינת (דברים י"ב): "וּשְׂמַחְתֶּם בְּכָל מַשְׁלַח יַדְכֶם". וְזֶה בְּחִינַת כְּלֵי זָמֵר שְׂמִנְגָנִין בֵּיד, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה שׁוֹרֶה הַנְּבוּאָה עַל הַנְּבִיאִים כְּמוֹ שְׁכָתוּב (מלכים-ב ג'): "קָחֻ לִי מִנְגֵן" וְכוּ'. כִּי הַכְּלֵי הוּא הַתְּאֲסֻפּוֹת הַרוּחַ, וְהוּא מְעַרְב טוֹב וְרַע. כִּי יֵשׁ עֲצָבוֹת רוּחַ, רוּחַ נְכָאָה. רוּחַ רָעָה, כְּנֶאֱמַר בְּשִׂאוֹל (שמואל-א ט"ז): "וּבְעֵתָתוֹ רוּחַ רָעָה". וְיֵשׁ רוּחַ טוֹבָה, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (תהלים קמ"ג): "רוּחַךְ טוֹבָה תִּנְחִינִי בְּאָרְץ מִישׁוֹר". וְהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, רוּחַ-הַקֹּדֶשׁ.

^כ עי' תורה כ"ה, בסופו: אחר שאמר מאמר הנ"ל, ושם מונה וקורא כל תאוות היצר הרע בשם כח המדמה אמר אז: צריכין לקרא לו ולכנות לו שם אחר, הינו להבעל-דבר והיצר הרע צריכין לקרות אותו בשם אחר, דהינו שלא לקרותו עוד בשם יצר הרע, רק בשם כח המדמה! ואמר זאת בדרך שחוק, אבל הבנתי שהיה לו בזה פונה שלמה ולא זכיתי להבין פונתו בזה.

אמנם אנו זקוקים לכח המדמה, לדמות מילתא למילתא בשעת הלימוד^{כט}.
אולם יש כח המדמה לרע המדמה דמיונות רעים מאד^ל.

וְלִהְיֵהָכְנִיעַ הַכַּח הַמְדַמָּה - אומר הרבי - הוא עַל-יְדֵי בְּחִינַת יָד, בְּחִינַת: "בֵּיד הַנְּבִיאִים אֲדַמָּה". ומהי היד? אומר הרבי: וְיָד, הֵינּוּ בְּחִינַת שְׂמֻחָה, בְּחִינַת: "וּשְׂמֻחַתְּם בְּכָל מְשַׁלַּח יְדְכֶם". שכן כח המדמה של האדם; אדם שנופל לעצבות ולמין מרה שחורה, שקוע יותר במדמה, בדמיונות, אולם על ידי שמחה - על ידי שמחה דקדושה ניצולים מזה ומכניעים כח המדמה. ושמחתם בכל משלח ידכם^ל.

מכאן למדנו ש'יד' זה ענין של 'שמחה', ועל ידי היד, אזי 'ביד הנביאים אדמה' - על ידי השמחה מכניעים המדמה.

הערות ומראי מקומות

^{כט} עי' ליקו"ה ספר תורה ה"ד, אות ט"ז: וכן להפך בקדושה עם קדוש ישראל שזכו לקבלת התורה ולהתקרב לצדיקי אמת שיש להם בחינת רוח הקדש בכל דור שעל-ידי זה מתברר המדמה, שעל-ידי זה זוכין לאמונה, על-ידי זה זוכין להכמות אמתיות של התורה הקדושה על-ידי המדמה דקדושה, על-ידי שמדמין מלתא למלתא שנמשך מבחינת שלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן, שהם מקל וחמר מגזרה שנה ובנין אב, שהם הקשים דקדושה של דרכי התורה הקדושה, שעל-ידי זה נמשכין כל חדושי התורה והשגות אלקות של חכמי התורה האמתיים. נמצא, שהמדמה הוא בחינת פתח ושער של השכל, ועל-כן זוכין על-ידי ברור המדמה לאמונה דקדושה שהוא עקר השער והפתח דקדושה כנ"ל.
^ל עי' ליקו"ה שלוחין ה"ה, אות א', שם בא"ד: המדמה הוא שליח השכל, כי השכל רחוק מכל ידיעות הגשמיות רק על ידי המדמה, שהוא כח של השכל, על ידי זה מגיע להשכל ידיעות תארי הגשמיות ועל כן שם בבחינת המדמה, שם עקר הבחירה, כי בפנימיות השכל האמתי אין שום בחירה, כי פנימיות השכל האמתי רחוק מכל התאוות הגשמיות ומכל המדות רק דבוק בשלמות בה' יתברך, רק מחמת שאין להשכל תפיסה בהגשמיות כי אם על ידי כח המדמה שהוא שליח השכל כנ"ל, על ידי זה כל כח הבחירה, כי בהמדמה יכולין להתאחו טעותים הרבה על ידי שהוא מדמה מלתא למלתא והוא בבחינת עץ הדעת טוב ורע, כי שם בהמדמה עקר אחיזת הרע על ידי הטעויות והשקרים שיש להם כח להתאחו בהמדמה, כמוכן כל זה בכמה מקומות בדברינו, עי"ש בפנים באריכות יותר.

כח המדמה אי אפשר לבטלו לגמרי, שכן אנו זקוקים לכח הדמיון, צריך לדמות מילתא למילתא בשעת הלימוד. אולם כדי לזכות לבירור המדמה, זה נעשה על ידי השמחה שמכניע כח הרע שבמדמה.

וְזֶה בְּחִינַת כְּלֵי זָמֵר שְׁמַנְגִּינִין בְּיַד, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה שׁוֹרָה הַנְּבוּאָה עַל הַנְּבִיאִים, על ידי הכלי זמר, על ידי השמחה, שרתה רוח נבואה על הנביאים. כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב: "קָחוּ לִי מִנְגִן" וְכוּ'. מִכַּאן לַמְדֵנו שֶׁעַל יְדֵי הַשְּׂמִיחָה שׁוֹרָה נְבוּאָה עַל הַנְּבִיאִים. כִּי הַכְּלֵי הוּא הַתְּאַסְּפוֹת הָרוּחַ, וְהוּא מְעַרְב טוֹב וְרָע. כִּי יֵשׁ עֲצָבוֹת רוּחַ, רוּחַ נְכֹאָה. רוּחַ רָעָה, כִּנְאָמֵר בְּשֵׁאוֹל: "וּבְעַתְתּוֹ רוּחַ רָעָה". וְיֵשׁ רוּחַ טוֹבָה, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב: "רוּחְךָ טוֹבָה תִּנְחִינִי בְּאַרְץ מִישׁוֹר". וְהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, רוּחַ-הַקֹּדֶשׁ.

אזכרה נגינתי בלילה

מעיון בקשרי התורה^{לא}, מבינים שכוונת הרבי בדבריו (מענין הנגינה) היא שונה לגמרי; כשהרבי מדבר מ'אזכרה נגינתי' - כוונתו בכלל על 'התבודדות', דהיינו, שהדיבורים שהאדם מדבר להשם יתברך הם הם ה'נגינה'!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^{לא} וז"ל שם לקמן בהתורה הנ"ל: וְזֶה בְּחִינַת (תהלים ע"ה): "אֲזַכְּרָה נְגִינָתִי בְּלִילָה עִם לִבִּי אֲשִׁיחָה וַיִּחַפֵּשׁ רוּחִי". בְּלִילָה, שְׁאֵז הוּא פְּקֻדוֹנוֹת הָרוּחוֹת, בְּחִינַת: "בְּיָדְךָ אֶפְקִיד רוּחִי" הַנ"ל, אֲזִי הַזְּמַן לְקַבֵּץ הָרוּחַ טוֹבָה מִתּוֹךְ הָרוּחַ רָעָה. הֵינּוּ שְׁאֵז עֵקֶר הַזְּמַן שֶׁל הַתְּבוּדוֹת, לְהַתְּבוּדָּד בֵּינוּ לְבֵינֵי קוֹנֵנו, וּלְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, לְשׁוּחַ עִם לְכַבּוֹ, וּלְחַפֵּשׁ הָרוּחַ טוֹבָה, דְּהֵינּוּ הַנְּקֻדוֹת טוֹבוֹת שִׁישׁ בּוֹ עֲדִין, לְכַרְרֵם מִתּוֹךְ הָרוּחַ רָעָה. שְׁזֵהוּ בְּחִינַת נְגוּן הַנ"ל, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁמֵר הַזְּכָרוֹן כִּנ"ל. דְּהֵינּוּ שְׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכָה לְזִכֵּר תְּכִלְתּוֹ הָאֲחֻרוֹן לְעוֹלָם הַבָּא, וְלְחַשֵּׁב תְּמִיד עַל סוּפוֹ וּלְאֲדַבְּקָא מִחֻשְׁבְּתָהּ בְּעֵלְמָא דְאַתִּי תְּמִיד. שְׁכָל זֶה הוּא בְּחִינַת זְכָרוֹן כִּנ"ל.

באדם יש עירבוב טוב ורע, ובפצותו פיו בדיבורים להשם יתברך, אזי מברר הטוב והרע נופל מאליו, זהו הניגון! זוהי נגינה, שמחה ונגינה, ועם נגינה כזו מכניעים כח המדמה!

לפני כן האדם מלא במדמה; דמיונות, עירבוב טוב ורע, וממילא חודרים במחשבתו מחשבות רעות, הכל מעורבב אצלו. אולם על ידי נגינה – על ידי שהאדם מדבר דיבורים להשם יתברך, על ידי זה מברר הרוח טובה ועל ידי זה נשמר הזכרון.

בהמשך התורה^ל, מבאר הרבי את המקרא על פי דבריו: 'אזכרה' – אזכרה זה הזכרון. 'נגינתי' – הכוונה לנגינה. 'עם לבבי אשיחה ויחפש רוחי', מפרש הרבי: שאני מדבר, 'עם לבבי אשיחה' – אני מדבר דיבורים להשם יתברך! אני מחפש את רוחי הטובה – על ידי זה נעשה הניגון, זהו הזיכרון, זהו עיקר הניגון!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^ל וז"ל שם: וזהו: "אזכרה נגינתי בליילה, עם לבבי אשיחה, ויחפש רוחי". אם תדקדק במקרא הזה, תמצא שבכל המלות האלה בכלם מבאר כל ענין הנ"ל. אזכרה, זה בחינת הזכרון הנ"ל, שצריכין לזכר תמיד בעלמא דאתי. וזה בחינת נגינתי, דהינו בחינת הנגון הנ"ל, שהוא בחינת ברור הטוב מן הרע פנ"ל. כי על-ידי בחינת נגון ושמחה, יכולין לזכר עצמו בעולם הבא. כי שמירת הזכרון הוא על-ידי נגון ביד, שהוא בחינת שמחה פנ"ל. וזהו בליילה, כי עקר ברור הרוח טובה הוא בליילה, שאז הוא פקדונות הרוחות פנ"ל. וזהו: "עם לבבי אשיחה". כי על-ידי בחינת נגון ושמחה הנ"ל, על-ידי זה נשמר הלב מכת המדמה פנ"ל. ואז יכול לשפך לבו במים לפני ה', שזהו בחינת: "מי צרר מים בשמלה" הנ"ל, בבחינת: "שפכי מים לבך נכח פני ה'". וזהו, עם לבבי אשיחה ויחפש רוחי. שעל-ידי זה נתעוררין לשיח עם לבבו מתקליתו הנצחי לעולם הבא, ולחפש ולבקש למצא הנקודות טובות, בחינת הרוח טובה שבקרבו, כדי לשוב להשם יתברך על-ידי זה. כי עקר התשובה הוא, להכניע הרוח רעה, ולברר הרוח טובה פי' דו'ע:

כג פְּרִשְׁת שְׁלַח תְּשֻׁלָּה

(ר' משה ביננשטוק: האסאין כוונת הרבי בפשיטות לנגן בכלי זמר?) כך מבאר הרבי את הפסוק בהמשך התורה – וכי הרבי מדבר ממנגן בכלי זמר! ?

בהמשך התורה^ל, מדבר הרבי מקימת חצות לילה: וְזֶה בְּחִינַת קִימָה בְּחֻצוֹת לַיְלָה, כִּי כְּנֹר הָיָה תְּלוּי לְמַעְלָה מִמִּטָּתוֹ שֶׁל דָּוִד, וְכִיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ חֻצוֹת לַיְלָה הָיָה מְנַגֵּן מֵאֱלִיּוֹ. אומר הרבי כך: הֵינּוּ שְׁבַח־חֻצוֹת לַיְלָה אֲזַ נִתְעוֹרֵר בְּחִינּוֹת הַנְּגוּן דְּקִדְשָׁה הַנִּמְשָׁךְ מִכְּנֹר שֶׁל דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרוּר הָרוּחַ טוֹבָה וְכוּ' כַּנ"ל. לא רק אצל דוד המלך היה כינור, אלא כינור שהיה לדוד – משמגיעה שעת חצות מתעורר שוב בחינת הניגון.

אומר הרבי: וְעַל-כֵּן אֲזַ הַזְּמַן לְהִתְגַּבֵּר בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם, לְקוּם אֲזַ לְעֶסֶק בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם, לְפָרֵשׁ שִׁיחְתּוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ. כִּי אֲזַ עָקַר הַבְּרוּר עַל-יְדֵי בְּחִינַת נְגוּן בְּכָלֵי הַנ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּנֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁמְנַגֵּן אֲזַ כַּנ"ל. וְהֵבֵן הֵיטֵב דְּבָרִים אֵלּוֹ לְמַעֲשֵׂה:

כוונת הרבי היא ענין אחר לגמרי! וכי הרבי מתכוון לכינור – לנגן בכינור? ! כך היה אז, כשדוד ניגן על הכינור שרתה רוח נבואה, כך מבאר הרבי את הפסוק!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^ל וְזֶה בְּחִינַת קִימָה בְּחֻצוֹת לַיְלָה, כִּי כְּנֹר הָיָה תְּלוּי לְמַעְלָה מִמִּטָּתוֹ שֶׁל דָּוִד, וְכִיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ חֻצוֹת לַיְלָה הָיָה מְנַגֵּן מֵאֱלִיּוֹ (כמו שאמרו רבותינו ז"ל ברכות ג:). הֵינּוּ שְׁבַח־חֻצוֹת לַיְלָה אֲזַ נִתְעוֹרֵר בְּחִינּוֹת הַנְּגוּן דְּקִדְשָׁה הַנִּמְשָׁךְ מִכְּנֹר שֶׁל דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרוּר הָרוּחַ טוֹבָה וְכוּ' כַּנ"ל. וְעַל-כֵּן אֲזַ הַזְּמַן לְהִתְגַּבֵּר בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם, לְקוּם אֲזַ לְעֶסֶק בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם, לְפָרֵשׁ שִׁיחְתּוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ! כִּי אֲזַ עָקַר הַבְּרוּר עַל-יְדֵי בְּחִינַת נְגוּן בְּכָלֵי הַנ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּנֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁמְנַגֵּן אֲזַ כַּנ"ל. וְהֵבֵן הֵיטֵב דְּבָרִים אֵלּוֹ לְמַעֲשֵׂה !!!

אולם הכינור של דוד לא היה רק בימיו, אלא דוד המלך עשה כזה מין כינור, שגם כיום משמגיעה שעת חצות, מתעורר כינורו של דוד ומתחיל לנגן מאליו, ומעורר מאליו! 'היה מנגן מאליו!'

הערות ומראי מקומות

¹⁷ ראה טעם זקנים קן' ג', וז"ל שם: דוד המלך המשיך כזה מין כינור, שמדי לילה כשמגיע שעת חצות מתעורר הכינור: 'אז נתעורר בחינת הניגון דקדושה הנמשך מכינור של דוד'. נמצא, שאפילו אחד שאינו יודע נגן עלי כינור, אבל כשהקדוש ברוך הוא עוזר, והוא זוכה לקום חצות, אזי מתעורר כינורו של דוד המלך - מהכינור! וזהו הניגון, זהו הניגון!

דוד המלך פעל כל כך טוב עם 'הנעים זמירות ישראל', הניגון של 'עשרה מיני נגינה', עם המתיקות של התהילים; נמצא ברשותו כזה מין כינור, שמדי לילה בשעת חצות - אומר הרבי - מתעוררת מנגינת כינורו של דוד המלך!

נמצא איפה שכולנו 'קליזמרים'! בכל לילה יש לפנינו הזדמנות; כולנו יכולים לזכות לכינור הזה! אלא מאי? בשעת חצות מתעורר 'כינור של דוד': 'וכיון שהגיע שעת חצות לילה היה מנגן מאליו'. זהו דבר תמידי, כשמגיע שעת חצות מתעורר הכינור של דוד!

עלינו לחפש את הזמנים המסוגלים לכך, את הזמן המסוגל לעשות 'בירורים', את הכינור שעושה את הבירור - את הכינור הזה; ומתי הוא הזמן המסוגל? אומר הרבי: 'כשמגיע חצות לילה! זהו לשון נפלא: "היינו שבחצות לילה אז נתעורר בחינת הניגון דקדושה הנמשך מכינור של דוד!" כשמגיע חצות לילה - אומר הרבי - אז נתעורר בחינת הניגון דקדושה הנמשך מכינור של דוד!

מה שכתוב בגמרא: 'כינור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד', זהו דבר תמידי, דבר תמידי! מתי שמגיע שעה זו, אזי באמת 'למעלה ממטתו' - הכינור תלוי למעלה ממטתו, ובני אדם מתעוררים משנתם: 'קומו! צאו מהמיטה!' איי איי...

(אחד הנוכחים: ר' אייזיק'ל מברדיטשוב קיבל בירושה את הכינור של הבעל שם טוב הקדוש?) הכינור? כן, טוב, הוא היה בעל מנגן! אבל על כך דיברנו? וכי כוונת הרבי היתה לנגן בכינור? ! אנשי שלומינו לא ידעו לנגן בכלי שיר כלל, מי מהם היה בעל מנגן? אולם הם היו בעלי מנגנים באמת! מנגנים מצוינים! אולם לא ידעו לנגן בכינור כלל וכלל! בעלי מנגנים מעולים - קמו בחצות לילה! חמי ר' אהרן קיבליטשער היה כזה בעל מנגן, הוא נהג לומר 'תיקן חצות' כמנגן בכינור! הוא היה בעל מנגן, עם מתיקות שכזו, ניגן יפה כמו בכינור, בעל מנגן מעולה, 'יודע נגן'!

הניגון עמו משיח יכבוש את העולם!

(אחד הנוכחים: בפרשת השבוע אומר המדרש^{לה}, שבכינורות של הלויים היו שבעה נימין, ובכינורו של דוד היו שמונה נימין, וכשמשיח יבוא אזי יהיה כינור של עשר נימין. מה פירוש הדברים?) הכל שמות הקדושים! כל זה מדבר משמות; שבע, שמונה, עשר.

הלא בתורה ח' תנינא אומר הרבילי^י, שלעתיד יהיה ניגון של ע"ב נימין, ניגון על שבעים ושנים מיתרים. מהו החשבון של ע"ב? השם הוי"ה, כשכותבים אותו כך: 'י', 'י"ק', 'יק"ו', 'יקו"ק' – עולה בגמטריא ע"ב, כזה ניגון יהיה לעתיד! כזה ניגון ינגן מלך המשיח, כזה ניגון שכל כולו אלוקותו יתברך!

השם הוי"ה יהיה פשוט כפול משולש רבוע, יהיה זה ניגון של חסד ואהבה אשר על ידו יתקרבו כל העולם להשם יתברך! כזו אהבה תצט מהניגון ההוא, התגלות אלוקות כזאת, שכל העולם יתקרבו להשם יתברך על ידי הניגון!

הלא הרבי כבר אמר^{לו}: "כשמשיח יכבוש את העולם כולו, הוא לא יירה ולו קנה שריפה אחד!" משיח ינגן את הניגון; הניגון יהיה שבחים נפלאים כאלו להשם יתברך, וכולם יתעוררו עם אהבה כזו להשם יתברך; כל אחד

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^{לה} עי' מדרש רבה, במדבר טו, יא.

^{לו} עי' ליקו"מ תנ' תורה ח', א': וְהַשִּׁיר הַזֶּה שֶׁל לְעֵתִיד שֶׁהֵם ע"ב נִימִין כְּנֶגֶד שֵׁם י' י"ק יק"ו יקו"ק שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר פְּשוֹט כְּפֹל וְכוּ כְּמוֹכָא בְּתַקוּנִים (תקון כ"א) שֶׁהוּא עוֹלָה בְּלוֹ ע"ב וְעַל אֱלוֹ הַנִּימִין יִתְנַגֵּן הַשִּׁיר הַזֶּה שֶׁלְעֵתִיד כְּשִׁיחֵדֵשׁ אֶת עוֹלָמוֹ!

^{לו} והוא עפ"י ליקוטי מוהר"ן תו' ב' "כי עיקר כלי זיינו של משיח הוא התפלה" וכו'.

יבין מה הפירוש 'לאהוב את השם יתברך', עד שכל העולם יתבטלו מחמת נעימות הניגון!

הרבי אומר באמת^ל, שהקדוש ברוך הוא אמר לישעיה הנביא: "הרם כשופר קולך", אומר הרבי: 'כשופר' ראשי תיבות: פ'שוט כ'פול מ'שולש ר'בוע.

ישעיה הנביא נענש על שדיבר דברי גנאי על עם ישראל וכינה אותם: 'ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב'^ט. יצאה אש מלמעלה וגרמה לו כוויה: 'כיצד תדבר כך על עם ישראל'^מ?!

רצונך להוכיח? אמור 'כשפר' - 'הרם כשפר קולך'. מבאר הרבי: 'כשפר' ראשי תיבות: פ'שוט כ'פול מ'שולש ר'בוע, באופן זה אמור תוכחה, כמח שמנגן ניגון יפה, שירגישו אהבה על ידי התוכחה, לא שאתה המוכיח שבא להענישם.

הערות ומראי מקומות

^ל עי' תורה ח' הנ"ל, וז"ל שם: וַזָּהוּ: "הָרַם כְּשׁוֹפֵר קוֹלְךָ" כְּשׁוֹפֵר דִּיקָא. כִּי זֶה הַקּוֹל הַמְּשַׁקֵּה אֶת הַגָּן, שְׁהוּא בְּחִינַת "וְנִקְהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן" הוּא בְּחִינַת קוֹל הַנְּגוּן שֶׁל הַשִּׁיר שִׁיתְעַר לְעֵתִיד כְּשִׁיחֲדֵשׁ אֶת עוֹלָמוֹ שְׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר פְּשׁוּט, כְּפּוֹל, מְשַׁלֵּשׁ מְרַבֵּעַ כְּשׁוֹפֵר רְאִשֵׁי תְבוּת: פְּשׁוּט, כְּפּוֹל, שְׁלוּשׁ, רְבוּעַ שְׁהוּא בְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁלְעֵתִיד שְׁהוּא בְּחִינַת הַקּוֹל הַמְּשַׁקֵּה אֶת הַגָּן שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַקּוֹל דִּיקָא הוּא יָכוֹל לְהוֹכִיחַ כְּשׁוֹפֵר דִּיקָא.

^ט ישעיה ו', ה'.

^מ לשון מדרש תנחומא, וישלח ב', שם ו' פסוק ו', עי"ש וכו'. גם עי' מדרש רבה שיה"ש פ"א, ל"ח: "אל תראני שאני שחרחרות". רבי סימון פתח וכו', אין לך שמח בבני יותר מישעיה ועל ידי שאמר (ישעיה ו') "ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב", אמר לו הקב"ה: ישעיה, בנפשך את ראשי לומר 'כי איש טמא שפתים אנכי ניחא, שמא, ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב? אתמהא! תא חמי מה כתיב תמן: "ויעף אלי אחד מן השרפים וכידו רצפה". אמר רב שמואל: רצפה; 'רוץ פה' - רצוץ פה למי שאמר דלטוריא על בני!

כז פֶרֶשֶׁת שְׁלַח תְּשֻׁלָּה

הרבי אומר שם^{מא}: כִּי כְּשֶׁהִמוּכִיחַ אֵינוֹ רָאוּי לְהוֹכִיחַ, אָזִי לֹא דֵי שְׂאֵינוֹ מוֹעִיל בְּתוֹכְחָתוֹ, אִף גַּם הוּא מִבְּאִישׁ רִיחַ שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת הַשּׁוֹמְעִים תוֹכְחָתוֹ. כִּי עַל-יְדֵי תוֹכְחָתוֹ הוּא מְעוֹרֵר הַרִיחַ רַע שֶׁל הַמַּעֲשִׂים רָעִים וּמַדּוֹת רָעוֹת שֶׁל הָאֲנָשִׁים שֶׁהוּא מוֹכִיחֵם. כְּמוֹ כְּשֶׁמִּנַּח אֵיזָה דְּבַר שֵׁישׁ לוֹ רִיחַ שְׂאֵינוֹ טוֹב, כָּל זְמַן שְׂאֵין מְזִיזִין אוֹתוֹ הַדְּבַר, אֵין מְרַגִּישִׁין הַרִיחַ רַע, אֲבָל כְּשֶׁמִּתְחִילִין לְהִזְיֹז אוֹתוֹ הַדְּבַר, אָזִי מְעוֹרְרִין הַרִיחַ רַע. אִם אַתָּה מִסּוּגֵל לִסְלַק אֶת הַדְּבַר הַרַע לַגַּמְרִי, עַלֶיךָ לַעֲשׂוֹת זֹאת. אִם אִתָּה רַק מְזִיזוֹ מִמְקוֹמוֹ וְאֵינְךָ מִסְּלָקוֹ לַגַּמְרִי, נִמְצָא שֶׁרַק עוֹרֶרֶת הַרִיחַ הַרַע.

כְּמוֹ-כֵן עַל-יְדֵי תוֹכְחָה שֶׁל מִי שְׂאֵינוֹ רָאוּי לְהוֹכִיחַ, עַל-יְדֵי-זֶה מְזִיזִין וּמְעוֹרְרִין הַרִיחַ רַע שֶׁל הַמַּעֲשִׂים רָעִים וּמַדּוֹת רָעוֹת שֶׁל הָאֲנָשִׁים שְׂמוֹכִיחֵם, וְעַל-כֵּן הוּא מִבְּאִישׁ רִיחָם. מַה הוֹעֵלֶת בְּדַבְרֶיךָ? מַה עֲשִׂיתָ כֹּאן? ! מִבִּיא הַרְבֵּי רֵאִיָּה מִדְּבַרֵי הַגַּמְרָא^{מב}: "כְּמוֹ שְׂאָמַר רַבִּי עֶקִיבָא: 'תְּמָה אֲנִי, אִם יֵשׁ בְּדוֹר

הַעֲרוֹת וּמְרָאֵי מְקוֹמוֹת

^{מא} עיי"ש בליקו"מ בתורה הנ"ל, אות א': כִּי כְּשֶׁהִמוּכִיחַ אֵינוֹ רָאוּי לְהוֹכִיחַ אָזִי לֹא דֵי שְׂאֵינוֹ מוֹעִיל בְּתוֹכְחָתוֹ אִף גַּם הוּא מִבְּאִישׁ רִיחַ שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת הַשּׁוֹמְעִים תוֹכְחָתוֹ כִּי עַל יְדֵי תוֹכְחָתוֹ הוּא מְעוֹרֵר הַרִיחַ רַע שֶׁל הַמַּעֲשִׂים רָעִים וּמַדּוֹת רָעוֹת שֶׁל הָאֲנָשִׁים שֶׁהוּא מוֹכִיחֵם כְּמוֹ כְּשֶׁמִּנַּח אֵיזָה דְּבַר שֵׁישׁ לוֹ רִיחַ שְׂאֵינוֹ טוֹב כָּל זְמַן שְׂאֵין מְזִיזִין אוֹתוֹ הַדְּבַר, אֵין מְרַגִּישִׁין הַרִיחַ רַע אֲבָל כְּשֶׁמִּתְחִילִין לְהִזְיֹז אוֹתוֹ הַדְּבַר אָזִי מְעוֹרְרִין הַרִיחַ רַע כְּמוֹ כֵּן עַל יְדֵי תוֹכְחָה שֶׁל מִי שְׂאֵינוֹ רָאוּי לְהוֹכִיחַ עַל יְדֵי זֶה מְזִיזִין וּמְעוֹרְרִין הַרִיחַ רַע שֶׁל הַמַּעֲשִׂים רָעִים וּמַדּוֹת רָעוֹת שֶׁל הָאֲנָשִׁים שְׂמוֹכִיחֵם וְעַל כֵּן הוּא מִבְּאִישׁ רִיחָם וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מְחַלֵּשׁ אֶת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁלָּהֶם וְעַל יְדֵי זֶה נִפְסַק הַשֶּׁפַע מִכָּל הַעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בָּאֵלוֹ הַנְּשָׁמוֹת!

^{מב} שם: אִף עַל פִּי שֶׁתוֹכְחָה הוּא דְּבַר גְּדוֹל וּמְטֵל עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהוֹכִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ כְּשֶׁרוֹאֶה בּוֹ שְׂאֵינוֹ מִתְנַהֵג כְּשׁוֹרֵה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (וַיִּקְרָא י' ט'): "הוֹכַח תוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתְךָ" אִף עַל פִּי כֵן לֹאוֹ כָּל אָדָם רָאוּי לְהוֹכִיחַ כְּמוֹ שְׂאָמַר רַבִּי עֶקִיבָא (כך היא הגירסא בעיני יעקב) (עֲרִכִין טז): תְּמָה אֲנִי, אִם יֵשׁ בְּדוֹר הַזֶּה מִי שֶׁיִּכּוֹל לְהוֹכִיחַ וְאִם רַבִּי עֶקִיבָא אָמַר זֹאת בְּדוֹרוֹ, כָּל שֶׁכֵּן בְּדוֹר הַזֶּה שֶׁל עַכְשָׁיו.

הַזֶּה מִי שֶׁיְכוּל לְהוֹכִיחַ'. וְאִם רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר זֹאת בְּדוֹרוֹ, כָּל־שֶׁכֶן בְּדוֹר הַזֶּה שֶׁל עֲכָשׂוֹרִים".

זוהי הדרך בה צריך לדבר עם חברים, עם ניגון של אהבה, ניגון של חסד! משיח יעשה עבודה זו היטב, משיח ינגן ניגון כזה; הלא כל העולם ישמעו הניגון, והניגון הוא כזה מין אהבה...

כל אחד ישראל יבוא עם כזו מין המשכה להשם יתברך, משיח יקרב את כולם להשם יתברך! אפילו אומות העולם יתבטלו מפניו! כזה חסד הוא יעורר! משיח לא יירה ולו קנה שריפה אחד!

משיח יכבוש את העולם כולו, ועל ידי מה? על ידי חסד! אהבה! – זה יהיה הניגון!

מכלל דברי הרבי מבינים אנו מהו הניגון – לניגון כזה התכוון הרבי!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

מג בדרך אגב, כדאי לציין מה שמדגיש מוהרנ"ת בליקו"ע ערך 'תוכחה', וז"ל שם: אתה המעיין, אל יבהלך רעיוניך, כי למעלה הזהיר הרבה, שידבר כל אחד עם חברו ביראת שמים וביאר בפרוש, שכל אדם צריך לעסק בזה, כמו שמבאר לעיל באות י"ז, וכאן אמר שאין כל אדם ראוי להוכיח. אך הענין מבאר היטב למי שמבין היטב פרוש הדברים בפשיטות. כי לדבר עם חברו ביראת שמים, לדבר אחד עם חברו בכל יום מהתכלית ומה יהיה הסוף מאתנו וכו' זה צריך בודאי כל אדם לקים אפלו אדם פשוט לגמרי, כנזכר לעיל. אבל תוכחה שהזהיר כאן הוא ענין אחר לגמרי, כי הוא כשמוכיח את האדם ומזכיר לו עוונותיו, שאומר לו, למה עשית עבירה פלונית או מעשה הרעה הזאת, חס ושלום, וזה צריך האדם לזהר שלא להזכיר מעשים רעים שלהם, כי יכול להחליש נשמתם על ידי זה, על ידי שמעורר הריח רע, על ידי שמזכיר עוונותיהם. וזה עיקר הפרוש של תוכחה!

(אחד הנוכחים : צריך לראות זאת בעינים, אחרת קשה להבין זאת) 'רתחזנה עינינו !' ועד אז צריך להאמין שבתורה הקדושה נמצא כזה מין ניגון. (אחד הנוכחים : האמונה צריכה להיות חזקה!) כן !

שיר חדש אשירה לך

יש מעשה מהבעל שם טוב הקדוש^מ, הבעל שם טוב הקדוש סיפר מעשה : מעשה ממלך שהיה לו קלייזמר, והקלייזמר ניגן ניגון שהביא קורת רוח מרובה למלך, ותמיד היה מבקשו שינגן ניגון זה.

בעיני המלך הניגון היה חדש ממש, אולם בעיני הקלייזמר נעשה הניגון ישן, ומאחר והתיישן בעיניו שוב לא ניגנו כדבעי. מה יעשה המלך? הלך המלך והחל לערוך סעודות, והיה מזמין בכל פעם שר אחר לסעודה. וטבע האדם הוא, שכשמגיע אדם חדש שמעולם לא שמע הניגון; כשבאים אורחים חדשים אזי הניגון מתנגן עם התחדשות !

אולם לא עבר זמן רב עד שהמלך גמר להזמין את כל שריו, והניגון עדיין היה חדש בעיני המלך, ומאידך אצל הקלייזמר הלך והתיישן, וממילא לא ניגנו כבתחילה. טיכס המלך עצה שינקרו את עיניו של הקלייזמר, כדי שמעתה לא יראה בעיניו, ובכל פעם יאמרו לו: 'היום הגיע שר פלוני, היום הגיע שר פלוני', כל יום שרים אחרים, וכך ינגן את הניגון עם התחדשות.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^מ מובא בס' אור המאיר על קהלת ד"ה ברבות הטובה, ובס' נתיב מצותיך נתיב אמונה שביל ג' אות ל', ע"י בעל שם טוב עה"ת פרשת נח מאמר עמוד התפלה בהגהות מקור חיים אות מ"ב.

טעם זקנים

סיים הבעל שם טוב ואמר: "הניגון זה התורה הקדושה, ואצל הקדוש ברוך הוא התורה מתחדשת בכל יום, אשר על כן צריכים לסלק עינינו מחיזו דהאי עלמא, או אז יתנגן הניגון עם התחדשות! אזי יוכל לנגנו כדבעי!".

העולם הזה הוא עולם כל כך נעלם ונסתר, כולו מלא מדמה, עד שקשה לנגן הניגון בהתחדשות, אולם הקדוש ברוך הוא חפץ שהניגון יהיה חדש בעינינו: 'היום', 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים'^מ, כמו דבר חדש!

כל חפצו וחשקו של המלך הוא שהניגון יהיה חדש בעינינו, אולם הקלייזמר אינו מנגנו בהתחדשות. סיים הבעל שם טוב ואמר: "אשר על כן צריכים לסלק עינינו מחיזו דהאי עלמא, או אז יתנגן הניגון כחדש ממש, או אז יהיה הניגון ניגון חדש^מ!".

הערות ומראי מקומות

^מ עי' בליקור"ה תפילין ה"ה, אות ה', וזל"ק שם: עקר החיים כשמתחילין לעבד את ה' בכל פעם מחדש כאלו לא התחיל עדין בעבודתו כלל וכמו שכתוב (דברים ו'), "אשר אנכי מצוה היום וידרשו רבותינו זכרונם לברכה (ספרי שם), בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, שלא יהיו בעיניך כדיוטגמא ושנה שאין אדם סופנה, אלא בכל יום יהיו כחדשים וכו'. וכמו שראיתי מרבנו ז"ל פעמים אין מספר; שאף על פי שבשעה הקודמת התפאר עצמו בגדולות ונוראות וגלה תורה נפלאה אשר לא נשמע כזאת כדרךכו, ואחר כך בשעה שאחריה ראינו אותו שרוי בצער גדול וכמה פעמים פרש צערו ושיחתו לפנינו מעמק הלב, שהוא מצטער מאד איך זוכין להיות יהודי! - פמי שלא הריח מעולם ריח עבודת ה' וכו' (עי"ש בפנים). וזה עקר החיות באמת כשזוכין להתחיל בכל פעם מחדש בעבודת ה' שהוא עקר החיים באמת, כמו שכתוב (דברים ל'), "כי הוא חידך". והעקר עבודת ה' שיהיה עבודתו בכל פעם מחדש ולא יפל לזקנה של הסטרא אחרא שלא תזקן עבודתו אצלו ח"ו, וכמו שהזהיר רבנו ז"ל על זה ואמר שאסור להיות זקן, הן צדיק זקן, הן חסיד זקן, זקן אינו טוב וכו', כמבאר בהשיחות הקדושות שנדפסו אצל הספורי מעשיות, הינו כי צריכים להתחיל בכל פעם מחדש

^מ עי' ליקור"מ קל"ג, מ"ש וז"ל: הצדיקים מאירים תמיד רק שהארץ הינו העולם הזה מפסיק מלראות אור הגדול שלהם ואף שאורם גדול מאד, והעולם הזה כלו בכלל הוא קטן ופחות מאד נגד אורם הגדול עם כל זה הוא מפסיק ומונע מלראות אורם כמשל המטבע הנ"ל (עי"ש), וכל זה מחמת שהעולם עומד בפני עיניו וחוצץ בפניו עד שאינו יכול לראות אור התורה והצדיקים הגדול ממנו

שהקדוש ברוך הוא ירחם עלינו!

הקדוש ברוך הוא נתן לנו יצר הרע; 'בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין'. לתורה יש כח כנגד היצר הרע^מ, וביכולתנו לנגן הניגון כדבעי!

העשיר והקלייזמר

הבעל שם טוב סיפר פעם; הבעל שם טוב סיפר שני מעשיות^מ: מעשה מקלייזמר, ומעשה מעשיר. 'מעשה מעשיר': מעשה מעשיר שמעולם לא

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

אלפים פעמים אבל אם יסלק המפסיק הקטן מנגד עיניו דהינו שיטה עיניו מן העולם ולא יסתכל על העולם, רק ירים ראשו ויגביה עיניו ויסתכל למעלה מן העולם המפסיק וחוצץ, אזי יזכה לראות אור הגדול והמפלג של התורה והצדיקים. כי באמת אורם גדול אלפים ורבבות פעמים מכל העולם הזה והבלי כנ"ל רק שהעולם הזה עומד לפני עיניו ואינו מניח אותו כלל להטות עיניו להסתכל למעלה על אור התורה והצדיקים כמשל המטבע הקטנה הנ"ל ממש העומדת בפני העינים ומפסקת מראות הר גדול וכו' כנ"ל אבל בקל יוכל לסלק המטבע מנגד עיניו ותכף יראה החר הגדול ממנו כמו כן ממש לעיני העולם והתורה שבהעברה בעלמא יכול להעביר העולם מנגד עיניו ואז יזכה לראות אור הגדול של התורה והצדיקים שמאירין בכל העולמות כלם באור גדול מאד וכן שמעתי בשם הבעל שם טוב, שאמר: אוי ואבוי כי העולם מלא מאורות וסודות נפלאים ונוראים והיד הקטנה עומדת בפני העינים ומעכבת מראות אורות גדולים!

^מ קידושין דף ל' ע"ב. ועי' בכיאר הליקוטים בהקדמה, מה שכתב: "ולפי כל זה תבין ותתבונן ברוב ועוצם חיוב והכרח הלימוד, בתורה שבנסתר שזכינו על ידי רבינו ז"ל, כי הן המה התבלין המוכרחים להיצר הרע שבעת הזאת, שעל זה אמרו חז"ל בראתי יצר הרע בראתי תורה תבלין!".

^מ עי' כוכבי אור, 'סיפורים נפלאים', מה שמביא: המעשה שספר רבנו ז"ל, שבזמן הבעל שם טוב ז"ל, היה מנגן (פלעזמר) אחד שהיה עור, והיה מנגן על החתנות וזה היתה פרנסתו, ואחר פטירתו נתודעו שלא היה עור כלל והיה לו עינים טובות, ורק כדי שלא יסתכל בנשים עשה עצמו כל ימי חייו כעור וכל העולם חשבוהו לעור. ועוד היה איש אחד גביר גדול, שהיה קמץ גדול שלא נתן אפלו פרוסת לחם לצדקה, והיה נבזה בעיני כלם בשביל זה, והיה אז אחד בעל צדקה גדול, שהיה מחזיק כל העניים באכילה ושתייה וכל מחסורם וכו'. והנה כאשר נפטר הגביר הנ"ל, שכלם בזו אותו מחמת

פיזר מהונו לצדקה, והיו מבזים אותו בכל מיני בזיונות, ואף בפטירתו ביזוהו נוראות בהלוויתו.

אולם זמן קצר לאחר פטירתו של העשיר, החלו עניי העיר להתמרמר על מזונם שנחסר. התברר שאותו עשיר קמצן היה נדבן בסתר, והיה מצוה לבעלי טחנות הקמח: 'לעני פלוני תן קמח ואל תבקש ממנו תמורה עבור הקמח, תן לכל עני קמח כדי צורכו'. וכמעשהו בקמח כך מעשהו בבשר, הוא חילק בשר לעניים. מידי שבת בשבתו קיבלו העניים כל צרכם, והוא שילם עבורם, הוא שילם לכל בעלי החנויות בלי שאף אדם ידע על כך. אולם משנפטר הפסיקו המוכרים להעניק לעניים במתנה, וקול צעקה על חסרון מזונות החל להתעורר בעיר.

מעשה שני סיפר הבעל שם טוב, 'מעשה מקלייזמר': מעשה מקלייזמר שעשה עצמו עוור; הוא היה מנגן בחתונות, וצריך הרי לשמור את העיניים, הלך העוור ועשה עצמו עוור, וכל ימי חייו חשבו כולם שהוא עוור. אולם בטרם נפטר מן העולם פקח עיניו ואמר: 'עשיתי עצמי עוור כדי שלא אכשל במראות אסורות בחתונות!'

כשסיים הבעל שם טוב לספר שני מעשיות אלו, שאל לחברייא: 'מעלתו של מי גדולה יותר - של הקלייזמר או של העשיר? מחד גיסא, הקלייזמר

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

קמצנותו. ולמחרתו כשהלכו העניים להבעל צדקה הנ"ל שיפרנסם, ענה להם שעכשו אין לו מה לתן להם, שהכל מה שנתן להם כל הזמן, היה רק של זה הגביר הקמצן שמת, ולא רצה להנות מהפכוד שיתנו לו על נדיבות לבו, ושיהיה המצוה נקיה בלי פניות לכן היה נותן את הצדקות לאיש הזה שיחלקם, ואותו חשבו כלם לקמצן גדול. ועכשו שמת אין מי שיתן, ואז ידעו כלם גדלתו. ואמר הבעל שם טוב ז"ל, ששניהם, המנגן העור הנ"ל, והגביר הקמצן הזה, שניהם הם במדרגה אחת. וזכו למה שזכו, אשרי להם!

פרשת שלח תשל"ה

לג

סילק את עיניו מחיזו דהאי עלמא ועשה עצמו עוור כל ימי חייו. ומאידך גיסא, הגביר סבל כל ימיו בזיונות נוראיים - מי בעיניכם חשוב יותר, הקלייזמר או העשיר?'. ולא ידעו התלמידים מה להשיב, קשה היה להם להכריע. הפטיר הבעל שם טוב ואמר: 'גם בעולם העליון מתקשים להכריע; כשמדברים מהקלייזמר רוצים להחשיב יותר את העשיר, וכשמדברים מהעשיר רוצים להחשיב יותר את הקלייזמר, נמצא ששניהם חשובים! זה מסר את שמו וזה מסר את עיניו^ט?!'

(אחד הנוכחים: צריך לזכות למידותיו של העשיר!)

לקחתיו לחתן לא לחסיד

בנו של רבי אפרים היה חתנו של ר' נחמן חיה'לעס^י.

רבי אפרים עצמו היה בחור חשוב מאד, ולרבי נתן היתה בת יחידה, חנה צירל שמה, והציעו שישתדכו ביניהם, שרבי אפרים יהיה חתן אצל רבי נתן. (אולם השידוך לא יצא לפועל^{יא}).

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^ט עיין שיח שרפי קודש ח"א, אות שמ"ג: "שנענה כנגדם הבעל שם טוב, ואמר: "אין הימל ווייסט מען אויך נישט!" להכריע מי מהם חשוב יותר".

^י עי' שיש"ק ח"א, אות תע"ז: ר' שמחה דוד ב"ר אפרים ב"ר נפתלי - תלמיד רבינו, היה חתן ר' נחמן חיה'לעס אצל בתו חנה.

^{יא} עי' שיש"ק (ישן) ח"ב, תשל"ד: אנ"ש שראו איך שרבי אפרים בן רבי נפתלי קשור ודבוק מאד אל מוהרנ"ת, הציעו אותו לשידוך לבת מוהרנ"ת, ואמר מוהרנ"ת שישאלו את רבי יודל זכרוננו-לברכה עבור זה, וכששאלו לרבי יודל אמר, שבצעת השתטחותו על ציון רבנו ישאלהו לזה. אחר-כך אמר רבי יודל: "אמר לי רבנו זכרוננו-לברכה: 'אם יש לי עוד שני ידידים שמחזיקים עצמם ביחד - גם הם יריבו ביניהם?!'

(השואל: עם מי נישאה חנה צירל לבסוף?) עם ר' ברוך. (ב"ר שלמה מבראהליוו).

(ר' משה: שאלו את רבי נתן מדוע אינו מקרב את חתנו ר' ברוך שייסע לאומן לראש השנה?) לא, בראש השנה הראשון שלאחר נישואיו לא רצה לנסוע. ענה רבי נתן ואמר: "לקחתי אותו לחתן, לא לחסיד!".

אולם בראש השנה הבא הוא כבר כן נסע, ואף נהיה אחד מהחסידים הנלהבים, הוא כבר ראה... בשנה הראשונה כשנמנע מלנסוע, לא רצה רבי נתן לפגוע בו, כך שבשנה השניה הוא כבר כן נסע.

ישנו מכתב²²; ר' ברוך רצה להגן על כבודו של רבי נתן בשנות המחלוקת, ורבי נתן כותב לו שלא יעשה זאת, שישתוק. (ר' משה: 'נצחונות') כן, 'כדרך בני הנעורים!' הוא רצה להגן על כבודו של רבי נתן, ורבי נתן כתב לו מכתב שימנע מזה.

הערות ומראי מקומות

²² עי' עלים לתרופה מכתב ר"י: יום ד' פ'ר' ויציא תקצ"ו נעמרוב. שלום לאהובי חתני חביבי כבני האברך המפלג הנותיק מורנו הרב ברוך גרו יאיר, ולבתי הצנועה מרת חנה צירל תחיה, ולנכדתי אסתר שיינדיל תחיה. מכתבך קבלתי קדם שבת העבר וכו'... והזהר מעתה בני חביבי לבלי לכנס בנכוחים ונצחונות עם שאר בני הנעורים שגם הם נצחנים בדרך בני הנעורים. ומזה נמשך כמה מחלקת וסכסוכים המונעים ומפסיקים מאד מדרך האמת, כי הנצחון הוא מדמים עכורים שעדין לא עבד בהם את השם יתברך. תרגיל עצמך להמשיך עצמך אל התמימות באמת, לעסק בתורה ותפלה ושיחה בינך לבין קונך, והשלך דרכי הילדות מלבך, ובפרט לבל תכנס בקשיות וחקירות כלל. ואפלו עלי אסור לך להרהר חס ושלום. כי השם יתברך יודע שכל פונתי רצויה אל האמת לאמתו להדריך אתכם בדרך התורה באמת בדרך אבותינו אשר מעולם, כאשר קבלתי מפי אדוננו מורנו ורבנו הקדוש זכר צדיק וקדוש לברכה. שים לבך היטב אל האמת לאמתו מה פונתי וכן פונת כל אנשי שלומנו בענין עסקינו, אם פונתנו חס ושלום בשביל הכבוד המדמה הנהוג עכשיו או בשביל עשירות. השם יתברך יודע וגם כל מי שיש לו מח בך בדרך יכול להבין כי תהלה לאל נקיים אנתנו ואנכי מזה וכיוצא בזה. יתר מזה אין פנאי להאריך. דברי חותנך המדבר באמת ובתמים לטובתך הנצחית נתן ממברסלב

יחוסו של רבי אברהם שטרנהארץ

(השואל: יש נכדים מר' ברוך?) ווּדא'י, ווּדא'י. (ר' משה: ר' אברהם שטרנהארץ אחד מהם!)

ר' יוסף יונה (בן מוהרנ"ת) היה חתן אצל חנה צירל (בת מוהרנ"ת), היא לקחה אותו חתן לבתה; חנה צירל היתה בתו הגדולה של רבי נתן; חנה צירל היתה נכדתו של רבי דוד צבי (חותן מוהרנ"ת) – בתם של רבי נתן וזוגתו מזיווג ראשון, וחנה צירל לקחה את ר' יוסף יונה – בן זקוניו של רבי נתן – חתן לבתה. כלומר: ה'אחות' לקחה את ה'אח' חתן לבתה.

'איטא בתיה', זוגתו של ר' אברהם שטרנהארץ בזיווג ראשון, היתה בתו של ר' יוסף יונה – ר' אברהם שטרנהארץ היה חתנו של ר' יוסף יונה.

(השואל: ואביו של ר' אברהם, ר' הערץ, היה גם הוא נכד של רבי נתן!) כן, ר' הערץ היה בנו של ר' שכנא בן מוהרנ"ת.

מצד זוגתו היה ר' אברהם נכד לרבי נתן, ומצד אביו היה ניין לרבי נתן!

(השואל: וכיצד מגיע יחוסו של ר' אברהם עד הרב מטשעהרין?) כן, בזיווג ראשון היה אביו ר' הערץ חתנו של הרב מטשעהרין, וכשר' אברהם נולד – נפטרה אמו.

(השואל: ומי היה חותנו של ר' הערץ בזיווג שני?) 'רבי שמשון מהיער^{נג}!' ר' מיכל'ע (ב"ר יצחק בן מוהרנ"ת) היה חתן אצל רבי שמשון מהיער, וגם ר' הערץ (בזיווג שני).

הערות ומראי מקומות

^{נג} עי' שיש"ק (הישן) ח"ה, ק"ז.